Behâld it goede en omearmje nije kânsen !

Doarpsfyzje 2025 - 2030
Aldegea, Idzegea , Sânfurd
2e konsept april 2025

Ynlieding

Foar jo leit it earste konsept fan de doarpsfyzje 2025-2030. Der hawwe al in soad bewenners in bydrage levere oan it ta stân kommen dêrfan. Tank dêrfoar! Mei-inoar kinne wy as konklúzje wol stelle dat de ynwenners fan Aldegea, Idzegea en Sânfurd grutsk binne op harren trije doarpen. Grutsk op de oanwêzige foarsjenningen- yn in lytse mienskip as Aldegea- en alle aktiviteiten dy't der organisearre wurde. Wy wenje mei in soad wille yn in prachtige, rêstige en stille omjouwing. Dêr't it wurd Mienskip noch echt libbe en belibbe wurdt. En dat befalt eltsenien goed! En wy wolle dat graach sa hâlde.

Wy hawwe as wurkgroep oan de ynwenners de fraach steld, hoe sjogge jim de takomst fan it doarp foar jimme?

"Behâld it goede en omearmje nije kânsen"
Bliuwe wa't wy binne en ús moaie foarsjenningen behâlde liket al in grutte útdaging op himsels.
Bliuw meibewegen mei ûntwikkelingen.

Mei-inoar hawwe wy ek soargen hat bliken dien. Soargen dy't te krijen hawwe mei de ûntwikkelingen dy't der rûnom binne. Soargje om de feroarjende leefomjouwing. Om de fergrizing en it tanimmend ferlet fan soarch. En de fraachstikken oer wenjen.

Neist konkrete aksjepunten, springe der twa aktuele tema's út: wenjen en klimaat/leefomjouwing. Boppedat lizze ús doarpen yn ien fan de ûntwikkelgebieten yn it Fryske Feangreideprogramma 2021-2030. De besluten dy't dêroer noch nommen wurde sille, binne fan grutte ynfloed op hast alle tema's fan dizze doarpsfyzje. De belangen fan ynwenners, boeren, natuer, ûndernimmers en binne yn dat Feangreideprogramma fertsjintwurdige. It binne yngewikkelde fraachstikken. Dy't net ien, twa, trije op te lossen binne. As ynwenners sille wy dit mei-inoar dwaan moatte.

De twa tema's wenjen en klimaat sille yn alle gefallen de kommende fiif jier mei projekt- en wurkgroepen fierder oppakt wurde. De oare konkrete aksjepunten binne ûnder te ferdielen yn:

- Wat wy as doarp (mei evt. stipe) sels oppakke kinne (koartetermynaksjes);
- Wêr't wy as ynwenners oangeande de realisaasje derfan, mei ôfhinklik binne fan oare partijen en harren belied. Sa't de gemeente, soarch,- en wolwêzensynstellings, wenningkorporaasjes, provinsjaal en lanlik bestjoer, ensfh. (langetermynaksjes);
- Aksjes wêrby't wy as doarp by de realisaasje dêrfan foar in grut part ôfhinklik binne fan belied fan bgl. de gemeente, of oare organisaasjes. Dat binne aksjes dy't hieltyd ûnder de oandacht brocht wurde moatte troch Doarpsbelang by tredden. Lykas bygelyks it iepenbier ferfier.

Dit dokumint is ta stân kommen op basis fan de ynbring út it doarp tusken maaie- novimber 2024. Omdat we as wurkgroep it wichtich fine om ek dêrnei safolle mooglik bewenners de romte te jaan om mei te tinken en te dwaan yn dit proses, ha we it konsept oan alle doarpsbewenners lêze litten. Sa hat elts de romte krigen om mei te tinken hoe't wy as doarp wêze wolle. En wat wy te dwaan hawwe om de leefberens yn it doarp yn stân te hâlden / te fergrutsjen.

De reaksjes dy't we fan doarpsbewenners krigen hawwe ha we wer ferwurke yn dit twadde konsept. Op 9 april 2025 sil it dokumint op de ledegearkomste fêststeld wurde.

Wurkgroep Doarpsfyzje
Floor Akerboom
Harmen Akerboom
Wian Groenveld (Doarpsbelang)
Miek Hehenkamp (Doarpsbelang)
Christien Lycklama à Nijeholt
Janet Willemsma

Inleiding

Voor u ligt het eerste concept van de dorpsvisie 2025-2030.
Er hebben al vele bewoners een bijdrage geleverd bij de totstandkoming ervan. Dank daarvoor! Met elkaar kunnen we als algehele conclusie wel stellen dat de inwoners van Oudega, Idzega en Sandfirden trots zijn op hun drie dorpen. Trots op de aanwezige voorzieningen-in een kleine gemeenschap als Oudega- en de vele activiteiten die er worden georganiseerd. Men woont met veel plezier in een prachtig, rustig en stille omgeving. Waar het woord Mienskip nog echt geleefd en beleefd wordt. En dat bevalt iedereen goed! En wil dat graag zo houden.

We hebben als werkgroep aan de inwoners de vraag gesteld, *hoe zien jullie de toekomst van het dorp voor jullie*?

"Behoud het goede en omarm nieuwe kansen"
Blijven wie we zijn en de vele mooie voorzieningen behouden lijkt al uitdagend genoeg.
Blijf meebewegen met ontwikkelingen.

Met elkaar blijken we ook zorgen te hebben. Zorgen die betrekking hebben op de ontwikkelingen waar we mee te maken hebben. Zorg om de veranderende leefomgeving. Om de vergrijzing en de toenemende behoefte aan zorg. En de vraagstukken rond wonen. Naast concrete actiepunten, springen er twee actuele thema's uit: wonen en klimaat/leefomgeving. Bovendien liggen onze dorpen in één van de ontwikkelgebieden in het Friese Veenweideprogramma 2021-2030. De besluiten die daar genomen worden, zijn van grote invloed op bijna alle thema's van deze dorpsvisie. De belangen van inwoners, boeren, natuur, ondernemers enz. zijn daarin vertegenwoordigd. Het zijn ingewikkelde vraagstukken. Die niet een, twee, drie op te lossen zijn. Als inwoners zullen wij dit met elkaar moeten doen.

Deze twee thema's zullen in ieder geval de komende 5 jaar samen met project/werkgroepen verder aangepakt gaan worden.

De overige concrete actiepunten zijn onder te verdelen in:

- Wat we als dorp (met evt. ondersteuning) zelf kunnen oppakken (kortetermijnacties);
- Waar we als inwoners m.b.t. de realisatie ervan, mede afhankelijk zijn van andere partijen en hun beleid. Zoals de gemeente, zorg- en welzijnsinstellingen, woningcorporaties, provinciaal en landelijk bestuur, etc. (langetermijnacties);
- Acties waarbij we als dorp bij de realisatie ervan voor een groot deel afhankelijk zijn van beleid van bijv. de gemeente, of andere organisaties. Dit zijn acties die (voortdurend) onder de aandacht moeten worden gebracht door het Dorpsbelang bij derden. Zoals bijv. het openbaar vervoer.

Dit document is tot stand gekomen op basis van de inbreng vanuit het dorp tussen mei- november 2024. Omdat we als werkgroep het belangrijk vinden om ook daarna zoveel mogelijk bewoners de ruimte te geven om mee te denken en te doen in dit proces hebben we het concept door alle dorpsbewoners laten lezen. Zo geven we iedereen de ruimte om mee te denken hoe we als dorp willen zijn. En wat we te doen hebben om de leefbaarheid in het dorp in stand te houden/te vergroten.
De reacties die we van dorpsbewoners hebben ontvangen hebben we verwerkt in dit tweede concept. Op 9 april gaan we het document in de ledenbijeenkomst vaststellen..

Wurkgroep Doarpsfyzje
Floor Akerboom
Harmen Akerboom
Wian Groenveld (Doarpsbelang)
Miek Hehenkamp (Doarpsbelang)
Christien Lycklama à Nijeholt
Janet Willemsma

Inhoud

ACTIELIJST

1. Acties op korte termijn
   Zorg en Samenleven
   Duurzaamheid en Zelfvoorzienendheid
   Lokale Economie, Werkgelegenheid en Infrastructuur.
   Ruimtegebruik
   Samenwerking en Betrokkenheid

2. Langetermijnacties
   Werkgroep toekomstbestendig wonen
   Gebiedscommissie Idzegea

3. Acties dorpsbestuur in overleg met andere partijen

BIJLAGE

1. HOE HEBBEN WE HET AANGEPAKT

2. WAAR STAAN WE ALS DORP
   a. Kansen en bedreigingen
   b. Demografie
   c. Economie
   d. Sociaal-cultureel
   e. Ruimtelijk en landschap
   f. Politiek

3. HOE KIJKEN WE NAAR BELANGRIJKE THEMA'S
   a. Zorg en Samenleven
   b. Toekomstbestendige Woningbouw
   c. Duurzaamheid en Zelfvoorzienendheid
   d. Lokale Economie, Werkgelegenheid en Infrastructuur
   e. Ruimtegebruik
   f. Samenwerking en Betrokkenheid

4. SWOT ANALYSE

Actielijst

Deze actielijst bestaat uit twee delen. Alle acties zijn voortgekomen uit de acht bijeenkomsten die de werkgroep heeft georganiseerd en begeleid.

Paragraaf 1.1 bestaat uit betrekkelijk eenvoudig op te pakken acties. Dan wel voor verdere verkenning, of voor concrete uitvoering. Deze acties zijn per thema weergegeven. Het kan zijn dat een bestaande (werk)groep of vereniging een bepaalde concrete actie op zich wil nemen. Ook kan een groep enthousiaste bewoners, samen met 'de eigenaar' van het actiepunt met het onderwerp aan de slag gaan. Als bestuur van dorpsbelang ondersteunen en faciliteren we (evt. financieel) daar waar mogelijk.

In deze actielijst hanteren we korte termijn als een periode van 0-2 jaar en de lange termijn als een periode van 2-5 jaar.

Paragraaf 1.2 gaat over langetermijnacties. Twee acties waarbij er voor de uitvoering, (vele) externe partijen betrokken zijn. Dit zijn de thema's wonen en leefomgeving.

1. Acties op korte termijn

1.1 Zorg en Samenleven

Wat	Mogelijke betrokkenen	Doel	Hoe
Activiteiten om eenzaamheid en isolatie van ouderen tegen te gaan	Kerk, It Joo, Sociaal Collectief, wijkverpleegkundige	Tegengaan eenzaamheid, vergroten verbinding met elkaar	Start met een behoefteonderzoek huis aan huis
Omtinkers-systeem, wellicht op buurtniveau	Kerk, Thuiszorg, vrijwilligers t Hofke	In stand houden/ ondersteunen zorg voor elkaar door afschalen formeel zorgsysteem	Eerst een verkenning met Thuiszorg en vrijwilligers?
Reparaasjekafee opzetten	Zijn er lokale technici, knutselaars etc.?	Tegengaan eenzaamheid, vergroten verbinding met elkaar Duurzaamheid bevorderen	
Fitness / gym organiseren of verbreden	It Joo bestuur, sportverenigingen, bewegen voor ouderen	Langer gezond en minder afhankelijk van zorg. En bevorderen verbinding	Verenigingen met elkaar in overleg
Samenwerken met school en kinderopvang met de buurtdorpen	Dorpsbelang ism met Klaver Fjouwer en de scholen en dorpsbelang Heeg en Blauwhuis	Behoud voorzieningen in het dorp en aantrekkingskracht jonge gezinnen	Verkenning belangstelling samenwerking
Simmerwinkel opnieuw opzetten	Recreatiestichting, Beaken?	Ontmoeting, mogelijkheid uiting geven aan creativiteit bewoners, hergebruik kleding en andere spullen, aantrekkingskracht recreanten.	
Zo veel mogelijk boodschappen doen in de Doarpswinkel	Recreatiestichting, coöperatie de Tsjerne / de Hannen, alle inwoners	Behoud voorzieningen in het dorp, aantrekkingskracht recreanten.	Verantwoordelijkheid inwoners
Koken (voor ouderen?) met overgebleven voedsel van de Doarpswinkel (eerst verkennen)	Kerk, It Joo bestuur Lokale horeca ook betrekken?	Behoud voorzieningen in het dorp, ontmoeting, verbinding,	

		tegengaan verspilling / circulaire economie	
Wat	**Mogelijke betrokkenen**	**Doel**	**Hoe**
Afgifte medicijnen door Doarpswinkel	Dorpsbelang	Vergroten bereikbaarheid medische diensten	Dorpsbelang in samenwerking met vrijwilligers it Hofke en huisartsen
Welkom heten nieuwe inwoners	Dorpsbelang, alle verenigingen, buurt coördinatoren, alle inwoners	Vergroten betrokkenheid, nieuwe inwoners betrekken en stimuleren actief mee te doen	'Goodie bag' met informatie over alle verenigingen, voorzieningen en folders
Website vernieuwen en interactief maken	Doarpsbelang ism verenigingen e.a.	Betrokkenheid medewerkers vergroten	Samenwerking zoeken met regio-initiatief, webredactie of commissie instellen

1.2 Duurzaamheid en Zelfvoorzienendheid

Wat	Mogelijke betrokkenen	Doel	Hoe
Meer verkoop regionale producten (zuivel, vis en wild)	Ondernemers, agrariërs, recreatiestichting	Stimuleren lokale economie, voetprint verkleinen	Start met een haalbaarheidsonderzoek

DOARPSWINKEL
ALDEGEA
ACTIE-ACTIE-ACTIE
Chiquita bananen
1.-
MANGO
AARDBEIEN
KANZI APPELEN
LISBERGSLA
BLOEMKOOL
KOMKOMMERS
ANDIVIE
PRUIM TOMATEN
SPERZIEBONEN
TROS TOMATEN
KNOFLOOK
AUBERGINE
CITROENEN
DRUIVEN BLAUW
WITTE DRUIVEN
CONFERENCE
GIESEK WILDEMAN

1.3 Lokale Economie, Werkgelegenheid en Infrastructuur

Wat	Mogelijke betrokkenen	Doel	Hoe
Langzaam rijden in de bebouwde kom	Alle inwoners, dorpsbelang	Vergroten verkeersveiligheid	Continu proces, door te doen en elkaar op aan te spreken. Bespreekbaar maken tijdens jaarlijkse schouw en ALV
Behouden huidige voorzieningen (kerk, winkel, camping, school, Swimplak, sportvelden, dorpshuis)	Alle inwoners	Behoud voorzieningen in het dorp, behoud leefbaarheid, ontmoeting, verbinding	Zoveel mogelijk gebruik maken van de voorzieningen en een bijdragen leveren bij bijv. verbouw of onderhoud. Hoe kunnen we voorzieningen helpen, wat is er nodig, communicatie, etc.

1.4 Ruimtegebruik

Wat	Mogelijke betrokkenen	Doel	Hoe
Meer ruimte creëren voor insecten en vogels	Vogelwacht, Skiezekrite Idzegea, alle inwoners, it Joo, Klaver Fjouwer Gemeente	Bijdragen behoud natuurlijke en groene omgeving, vergroten natuurbeleving	Bermen met bloemen, creatieve middagen organiseren waar insectenhotels gemaakt worden
Meer vaarroutes, in overleg met eigenaren	Gemeente, Dorpsbelang, eigenaren	Vergroten natuurbeleving voor inwoners en (aantrekkelijkheid) recreanten	
Groener straatbeeld: bollen en bomen (bomen in overleg met gemeente) planten, maaien, (oa ter verbloeming van de vele auto's) Klimaatadaptief	Vogelwacht, gemeente, alle inwoners, Klaver Fjouwer, groenafdeling gemeente	Vergroten natuurbeleving voor inwoners en (aantrekkelijkheid) recreanten, verbetering straatbeeld	
Opzetten meer camper kampeerplaatsen bijvoorbeeld bij boerderijen / winter-camper-kamperen	Recreatiestichting, agrariërs, gemeente, dorpsbelang	Het verlengen van het toeristenseizoen draagt bij aan behoud voorzieningen in het dorp en aantrekkingskracht recreanten	Verkenning bereidheid en haalbaarheid (regelgeving gemeente, ondernemerszin mogelijke deelnemers)
Watersportactiviteiten organiseren door de Oudegaasters op de Brek	Recreatiestichting, campings, de Werff	Aantrekkingskracht jongeren en recreanten, ontmoeting en verbinding en daardoor behoud voorzieningen	Verkenning belangstelling
Culturele dorpswandeling organiseren met vaste informatieborden of QR-codes over historie	Recreatiestichting, Kulturele Kommisje	Ontmoeting, verbinding, vergroten betrokkenheid bij en de beleving (historisch besef), aantrekkingskracht recreanten	Verkenning belangstelling, haalbaarheid en regelgeving

Boerenwandelpaden met informatievoorziening realiseren	Recreatiestichting, culturele commissie landeigenaren	Behoud voorzieningen in het dorp, vergroten betrokkenheid bij en de beleving (historisch,- en natuurbesef) aantrekkingskracht recreanten.	Verkenning belangstelling haalbaarheid en regelgeving
Realiseren honden uitlaatplaats / losloopveldje	Bewoners, dorpsbelang, grondeigenaren	Ontmoeting, verbinding, tegengaan overlast	Verkennen mogelijkheden ism de initiatiefnemers

© Ronald de Jong
www.fotoplak.nl

1.5 Samenwerking en Betrokkenheid

Wat	Mogelijke betrokkenen	Doel	Hoe
Mensen enthousiast maken voor bestuursfuncties Jeugdbesturen breder mogelijk maken en stimuleren	Alle verenigingen	Vergroten betrokkenheid jongeren	1 op 1 vragen, twee jonge bestuurders tegelijk
Samenwerken verenigingen m.b.t. (financiële) administratie	Alle verenigingen, dorpsbelang	Vergroten efficiëntie en makkelijke en moderne communicatie	Jaarlijks overleg alle verenigingen, start met peilen belangstelling en mogelijkheid samenvoegen diverse functies (ledenadministratie, e-mailadressenbestand, financiële administratie)
Samenwerken verenigingen in het vinden van vrijwilligers	Alle verenigingen, dorpsbelang, Doarpswurk	Behoud verenigingen	Verkenning bereidheid om hierin samen te werkenVia NL Doet of ALV verenigingen laten presenteren wat men doet (zien of beleven doet deelnemen)
Kinderen betrekken bij maken plannen	Alle verenigingen, dorpsbelang, Klaver Fjouwer, Doarpswurk	Vergroten betrokkenheid kinderen bij ontwikkelingen in het dorp	

2. Langetermijnacties

We kunnen wel constateren dat er twee thema's zijn, die de komende periode tijd en aandacht vragen. Wonen en leefomgeving. Thema's die vragen om een langdurige aanpak. En waarbij veel samenwerking nodig is met zowel bewoners als met andere partijen, zoals woningbouwverenigingen, gemeente, provincie, mogelijke investeerders, projectgroep Gebiedscommissie, Doarpsbelang Gaastmeer, etc. Dit vraagt voor wat betreft het thema wonen om het in het leven roepen van een werkgroep die een plan en aanpak schrijft. Met daaraan voorafgaand een gedegen onderzoek naar de stand van zaken en de actuele behoefte.

2.1. Werkgroep toekomstbestendig wonen

Wat	Mogelijke betrokkenen	Doel	Hoe
In het leven roepen werkgroep wonen	Dorpsbelang met leden werkgroep (en andere organisaties zoals gemeente, Elkien, particulieren)	Inspelen op behoefte en wensen van bewoners; jong en oud, behoud leefbaarheid en voorzieningen in het dorp	De belangrijkste opdracht / eerste stap van deze werkgroep zal zijn het doen van onderzoek naar de actuele woon/woningbehoefte: hoeveel, vorm, op welke termijn (tiny houses, woongroepen, mogelijkheid om woningen te ruilen). En vervolgens de in de brainstormsessie en verdiepingsgroepen aangedragen opties onderzoeken: ● In het leven roepen van een lokale wooncoöperatie ● Wenselijkheid en haalbaarheid woningbouw zowel binnen als buiten de bebouwde kom (woonplekken voor inbreiding / uitbreiding) ● Mogelijkheid upgraden en optoppen (tweede woonlaag) It Hofke ● Mogelijkheid voor herontwikkeling bestaande panden / loodsen / boerderijen ● Mogelijkheid woonvorm voor ouderen en jongeren ● Mogelijkheid tweede bedrijfswoning bij boerderijen ● Mogelijkheid bouwen op grond van de kerk ● Mogelijkheid verbouwen van 't Beaken voor woningen ● Mogelijkheid appartementen/ penthouses op de sportzaal van it Joo ● Animo inventariseren om zelf huizen te bouwen, op te knappen evt. in samenspraak met particuliere investeerders (willen jongeren dit? Waar liggen hun prioriteren?) ● Zeer goed de timing in de gaten houden (wat nu een behoefte is, is dat over 7 jaar misschien niet meer, of anders) ● Mogelijkheid Elkien anders indelen kavels / woningen

2.2 Gebiedscommissie Idzegea

Voor wat betreft het thema leefomgeving volgen we de al in werking zijnde Gebiedscommissie Idzegea. Vanaf eind 2023 is er in Idzegea een gebiedscommissie actief. Deze bestaat uit vertegenwoordigers vanuit de landbouw, natuur, recreatie, dorpsbelang en overheden. De commissie heeft de opdracht om een toekomstplan op te stellen voor het gebied Idzegea. Die moet passen binnen de veenweideopgaven en andere doelen en kansen voor het gebied. Voor de commissie is het belangrijk dat de vitaliteit in en van het gebied behouden blijft en waar mogelijk wordt versterkt.

3. Acties dorpsbelangbestuur

Onder andere tijdens de jaarlijks schouw met de dorpencoördinator zal het bestuur van het dorpsbelang (voortdurende) de volgende onderwerpen aankaarten:

Wat	Mogelijke betrokkenen	Doel	Hoe
Fiets- en wandelpaden (onderhoud en verbreding)	Dorpsbelang, gemeente	Vergroten natuurbeleving, verfraaien omgeving en vergroten aantrekkelijkheid gebied	Continu proces
Gevaar haakse bochten in de rondweg	Dorpsbelang, gemeente	Vergroten verkeersveiligheid	Continu proces
Te hard rijden in de bebouwde kom / rondweg	Dorpsbelang, gemeente, bewoners rondweg, alle inwoners	Vergroten verkeersveiligheid	Continu proces, ism veilig verkeerscommissie Klaver Fjouwer
Kuilen en gaten in de bestrating en trottoirs, vooral in het centrum	Dorpsbelang, gemeente, alle inwoners	Vergroten verkeersveiligheid, verfraaien dorpskern	Continu proces, ism alle inwoners (doen van MOR meldingen op de website gemeente)
Vaker onderhoud door gemeente in het groengebied	Dorpsbelang, gemeente, alle inwoners	Vergroten verkeersveiligheid, natuurbehoud, verfraaien dorps en omgeving en vergroten aantrekkelijkheid gebied	Continu proces, ism alle inwoners (doen van MOR meldingen op de website gemeente)

Straatbeeld Reafinne / Pastorijstrjitte: meer bomen?	Dorpsbelang, gemeente, bewoners Reafinne / Pastorijstrjitte, actie burendag, Himmeldei	Ontmoeting, verbinding, groenbehoud, voetprint vergroten	Continu proces
Parkeerplekken, vooral in de zomer	Dorpsbelang, gemeente	Tegengaan overlast en irritatie t.o.v. recreanten en aantrekkingskracht recreanten, behoud voorzieningen	Continu proces
Schoonmaken en onderhoud bruggen in de kern van het dorp	Dorpsbelang, gemeente, alle inwoners tijdens Himmeldei	Ontmoeting, verbinding	Continu proces
Openbaar vervoer	Dorpsbelang, gemeente, Q buzz	Vergroten bereikbaarheid en behoud voorzieningen, aantrekkelijkheid recreanten en stagiaires / werknemers in de zomer	Continu proces
Verkeersoverzicht bij de kruisingen	Dorpsbelang, gemeente	Vergroten verkeersveiligheid	Continu proces
Stimuleren en activeren van isoleren van woningen en gebouwen. Ook bereiken van kostenbesparing door collectieve inkoop	Dorpsbelang, kerk, Elkien, gemeente, Recreatiestichting	Energie- en kostenbesparing voor inwoners en gebouwenbeheerders	Continu proces.
Goede communicatie tussen bewoners en gebiedscommissie Idzegea	Dorpsbelang i.s.m. gebiedscommissie en alle inwoners	Volgen en invloed uitoefenen op komende ontwikkelingen, besluiten	In overleg met de projectleider en betrokkenen Gaastmeer en Oudega plan van betrokkenheid en inspraak opstellen

ÚTNÛGING
TINK MEI OER IN FYZJE FOAR ÚS DOARP
WÊR BIST GRUTSK OP?
WÊR HAST SOARCH OER?
WÊR LIZZE KÂNSEN FOAR ALDEGEA, IDZEGEA EN SÂNFURD?
KOM & JOU DYN MIENING!
WOANSDEI 15 MAAIE FAN
20:00 OANT 22.00 OERE
MFC IT JOO
WURKGROEP DOARPSFYZJE ALDEGEA

2. Bijlage

2.1 HOE HEBBEN WE HET AANGEPAKT

Werkwijze

De vorige Dorpsvisie Oudega-Idzega-Sandfirden (2012 – 2022) heeft zijn waarde bewezen. Vrijwel alle concrete actiepunten, *waar we als inwoners direct invloed op konden uitoefenen*, zijn gerealiseerd. We waren toe aan het opstellen van een nieuwe dorpsvisie.

In maart 2024 werd er een werkgroep in het leven geroepen, die de taak kreeg een breed gedragen dorpsvisie op te stellen, die de koers bepaald voor de komende 5-10 jaar. Namens het dorpsbelang namen Wian Groenveld en Miek Hehenkamp zitting in deze groep, aangevuld met Harmen Akerboom, Christien Lycklama à Nijeholt, Douwe Bootsma, Wiepie Woudstra, Atze Bakker, Almar Stegenga, Floor Akerboom, Janet Willemsma. Douwe, Wiepie, Atze en Almar hebben halverwege het traject om uiteenlopende redenen afscheid genomen van de werkgroep. Er werd een projectplan inclusief tijdlijn opgesteld. Helder moest worden: wat vinden we belangrijk, waar staan we, waar zijn we trots op, wat willen we verbeteren.

Allereerst hebben de werkgroepenleden onderzoek gedaan op stand van zaken met betrekking tot de onderwerpen demografie, economie, sociaal-cultureel, ruimtelijk, landschap en politiek. Daarna hebben er twee speeddate-bijeenkomsten plaatsgevonden.
De eerste bijeenkomst was op 15 mei 2024. Alle dorpsbewoners waren uitgenodigd om mee te denken om de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen in kaart te brengen. De tweede bijeenkomst in september 2024 was specifiek voor jongeren. Beide bijeenkomsten werden goed bezocht. Tijdens de ALV in oktober 2024 zijn de tussentijdse bevindingen gepresenteerd. De belangrijkste thema's, voortkomende uit de twee brainstormbijeenkomsten, zijn in zes verdiepingssessies, in november 2024 besproken. Bij elke sessie waren zowel bewoners als deskundigen aanwezig.

In februari en maart 2025 werd er een conceptdocument opgesteld en huis aan huis verspreid. Waarbij er aan de hand van een korte vragenlijst gevraagd werd input te leveren. Deze wordt verwerkt in de definitieve versie.

2. WAAR STAAN WE ALS DORP

SWOT-analyse

2.1 Kansen en bedreigingen

Wat zien we als kans en wat als bedreiging? Waar zijn we goed in en waar minder goed in? De uitwerking van hetgeen we hebben opgehaald in de eerste speeddate, staat in de confrontatiematrix in deze bijlage.

De confrontatiematrix analyseert de kansen en bedreigingen in relatie tot de sterke en zwakke punten van een situatie. Belangrijkste bevindingen zijn:

Sterke punten. We zijn trots op de vele voorzieningen (It Joo, Klaver Fjouwer/school, Ankertsjerke, Doarpswinkel, drie campings, it swimplak, de watersport), de vele verenigingen en de vele activiteiten die er zijn in het dorp, de rustige, stille, waterrijke en omgeving, de fiets- en wandelpaden, de gezelligheid van de dorpsfeesten en alle andere activiteiten, de zorg voor elkaar, dat we initiatiefrijk en zelfredzaam zijn en om elkaar denken. We hechten grote waarde aan de overeenkomst die er is tussen de gemeente en de Recreatiestichting aangaande het beheer van Camping De Bearshoeke waardoor we ook de Doarpswinkel kunnen exploiteren.
De sterke punten profiteren van **kansen.**

Kansen. Waar liggen kansen? Meer (bestaande) woonruimtes geschikt maken voor jongeren, kijken naar de mogelijkheden in de bebouwde kom om snel te kunnen bouwen, wooncoöperatie oprichten, natuurrecreatie, zelfvoorzienende energie coöperatie, hierbij gebruik maken van de kracht van de gemeenschap. Verder gebruik maken van subsidies en fondsen voor natuurbeheer en verduurzaming, zelfvoorziening m.b.t. energie, duurzame energie en het overheidsbeleid t.a.v. wonen.

Zwakke punten. De minder mooie dingen van ons dorp zijn onvoldoende betaalbare (huur)woningen voor zowel jongeren als ouderen die zorg nodig hebben; het niet passen van benodigde en beschikbare ruimte met de woonbehoefte, gesloten voorzieningen in de winter, de infrastructuur, de verkeersveiligheid (zwaar en groot landbouwverkeer en het harde rijden) en de afnemende bereidheid voor vrijwilligerswerk. Ook werd de toenemende polarisering en vooroordelen over elkaar en de achteruitgang van de natuur vaak genoemd. Deze zwakke punten vormen **een uitdaging**. Met name het woningtekort, seizoensgebonden voorzieningen en de polarisatie.

Bedreigingen. De zorgen/bedreigingen liggen, net als de zwakke punten, rond woningvoorziening (gebrek aan geschikte woningen en zorg voor ouderen en betaalbare woningen voor jongeren). Verder worden genoemd als bedreigingen de toenemende vergrijzing, de zorgvraag en toenemende polarisatie, klimaatveranderingen en de gevolgen voor natuur en landbouwtransitie. Deze bedreigingen hebben een negatieve invloed, vooral op vrijwillige inzet van jongeren, wonen en sociale cohesie.

Met de visie is beoogd kansen te benutten met behulp van de sterke punten, zwakke punten te verminderen en bedreigingen te minimaliseren.

KEATS
DIPLOMA

2.2 Demografie

Het inwoneraantal van ons dorp is van 2015 naar 2024 gestegen van 730 naar 750 inwoners. Hiervan zijn ongeveer 120 inwoners tussen de 0 en de 15 jaar, 100 tussen de 15 en de 15 jaar, 125 tussen de 25 en de 45 jaar, 250 tussen de 45 en 65 jaar en 170 boven de 65 jaar. De vergrijzing zal nog verder toenemen. Zoals onderstaand rapport ons verduidelijkt.

In januari 2024 is het rapport 'Gematigde groei' van de Steatskommisje Demografische Ontwikkelingen 2050 verschenen.
Gematigde groei- rapport van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050 | Rapport | Rijksoverheid.nl.
Ondanks een daling van de natuurlijke aanwas (meer sterfte dan geboortes) blijft de bevolking in Fryslân groeien, voornamelijk door binnenlandse en buitenlandse migratie. De oorlogen in Oekraïne en Gaza dragen bij aan de toename van buitenlandse migranten, terwijl binnenlandse migratie verder toeneemt, vooral vanuit de Randstad.

In 2023 groeide de Friese bevolking met 2.450 personen, ondanks een sterfteoverschot van 1.337. Het migratiesaldo bedroeg 3.742, lager dan in 2022 vanwege minder Oekraïense nieuwkomers. Het aantal huishoudens blijft ook stijgen, van 302.000 in 2023 naar een verwachte 327.000 in 2040.

Belangrijke prognoses voor de Friese bevolking:

- De bevolking groeit tot 2043 met ongeveer 19.000 personen (+2,8%), waarna een structurele daling wordt verwacht.
- Groei en krimp variëren per regio: Leeuwarden groeit tot na 2050, terwijl Noordwest en Zuidwest al tussen 2035 en 2040 krimp verwachten.
- De groep 65+ groeit met bijna 30% tot 2040; andere leeftijdsgroepen stabiliseren of nemen af. Concreet betekent dit dat er over 15 jaar 32.000 minder mensen beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt hetgeen een grote invloed zal hebben.
- Het aantal huishoudens groeit langer door, door gezinsverdunning, maar deze groei vlakt na 2040 af.

2.3 Economie

Hoe staan we ervoor als regio?

Werkgelegenheid, inkomen en opleidingsniveau in Súdwest-Fryslân (SWF)

- In Súdwest-Fryslân (SWF) waren in 2022 ongeveer 44.000 banen beschikbaar, met een gemiddelde werkweek van 26,2 uur per persoon.
- Het jaarlijks inkomen per inwoner bedraagt in 2023 gemiddeld €29.200, wat tot de laagste 20% van Nederland behoort (bron: allecijfers.nl)
- De gemiddelde verkoopprijs per woning steeg in onze gemeente van €190.000 (2015) naar €342.300 (2022, bron CBS). Dit zorgt voor een groot verschil tussen de verkrijgbare hypotheek (EUR 190.000,-- op basis van 1,5 jaarinkomen) en de woningprijzen
- De netto arbeidsparticipatie is 72,2%, iets hoger dan het Fries gemiddelde, maar een daling van 5% wordt verwacht door vergrijzing.
- De werkloosheid was in 2022 3,4%, met de hoogste percentages bij jongeren (15-25 jaar) en laagopgeleiden.
- Het opleidingsniveau is relatief laag en praktisch georiënteerd, wat een risico kan vormen als de maakindustrie afneemt.

Veerkrachtigheid van de regio Súdwest-Fryslân (SWF)

- SWF scoort laag op hightech clusters, infrastructuur, hoger onderwijs, kapitaal en ondernemerschap.
- Er is wél sterke intersectorale samenwerking in de RVS- en zuivelindustrie.

Uitdagingen voor de landbouwsector

- De agrarische sector (vooral melkveehouderij) is economisch belangrijk, maar wordt geconfronteerd met uitdagingen zoals duurzaamheid, circulariteit, energietransitie en biodiversiteit.
- Dit vraagt om innovatie en samenwerking binnen de keten.

Uitdagingen in recreatie en toerisme Súdwest-Fryslân (SWF)

Het toerisme groeit In Nederland sterk maar blijft in deze regio achter.

Belangrijke aandachtspunten:

- Veranderende toeristische vraag en hogere verwachtingen.
- Strijd met andere ruimtelijke opgaven.
- Seizoensgebonden pieken in watersport.
- Weinig samenwerking tussen ondernemers.
- Achterblijvende kwaliteit van logiesaccommodaties.
- Noodzaak om toerisme te verbinden aan maatschappelijke opgaven.

Samenvattende economische trends in SWF

- Hogere arbeidsparticipatie dan gemiddeld in Fryslân.
- Lager opleidingsniveau en gemiddeld minder werkuren.
- Lager inkomen dan het landelijke gemiddelde.
- Sterk stijgende woningprijzen en een tekort aan betaalbare woningen.
- Relatief hoge stay-rate (veel jongeren blijven in de regio wonen).
- Weinig economische veerkracht door beperkte diversificatie.
- Toerisme groeit, wat uitdagingen met zich meebrengt.
- Landbouw staat voor een grote transitie richting duurzaamheid.
- Groeiende vraag naar sociale huurwoningen.

Deze factoren maken SWF tot een regio met kansen, maar ook structurele uitdagingen op het gebied van economie, woningmarkt en werkgelegenheid.

2.4 Sociaal-cultureel

Verenigingen

Oudega, Sandfirden en Idzega kennen maar liefst 28 verenigingen en Stichtingen, trouw vermeld in onze dorpskrant de Nijslochter en over het algemeen bloeiend en actief tot zeer actief.
Verenigingen geven aan dat het werven van bestuursleden / vrijwilligers lastiger wordt. Desondanks is de bereidwilligheid tot het meewerken en bijdragen aan feesten en evenementen nog altijd groot. Er is veel inventiviteit en creativiteit in onze dorpen. De betrokkenheid is groot. Dit is wel kenmerkend voor onze cultuur / identiteit.

Voorzieningen

We hebben een basisschool Klaver Fjouwer, met op dit moment ongeveer 80 leerlingen. Over heel Fryslân loopt het aantal leerlingen terug. Dat zal ook in Oudega in de toekomst het geval zijn. Daarnaast hebben we Peuteropvang De Joopykjes, en kinderopvang, die in juni 2024 is gestart. Daarnaast hebben we: de Doarpswinkel, Restaurant By Ús Thús (nu ook in de winter open), het Kattencafé, 3 campings, bootverhuur/stalling/onderhoud, MFC It Joo, kerken: Ankertsjerke PKN en het kerkje van Sânfurd, sportvelden, tennisbaan, it swimplak, it Hofke, het evenemententerrein, de speeltuin, moestuinen en diverse keten.

Gezondheid

Statistieken geven echter aan, dat 39 % van de mensen boven de 18 jaar tot 65 jaar zich eenzaam voelt: 20% voelt zich emotioneel eenzaam, 6% voelt zich ernstig tot zeer ernstig eenzaam en 26% voelt zich sociaal eenzaam.
Van de 65 jaar en ouder, voelt 44% zich eenzaam. Waarvan: 20% voelt zich emotioneel eenzaam, 6% voelt zich ernstig tot zeer ernstig eenzaam, 26% voelt zich sociaal eenzaam.

Friese Taal

In Oudega, Idzega en Sânfurd is de Friese taal voor een groot gedeelte van de inwoners hun memmetaal. De taal die men thuis spreekt, in de winkel, bij de verenigingen en op straat. Daarnaast zijn er ook inwoners die het als tweede taal geleerd hebben en het alle dagen gebruiken. Het past bij de identiteit en culturele rijkdom van ons gebied dat we dat koesteren en er alle ruimte voor bieden, naast het Nederlands.

2.5 Ruimte en landschap

Oudega, Idzega en Sandfirden liggen in een open, waterrijk landschap met uitgestrekte weilanden en meren zoals de Oudegaaster Brekken en de Idzegaasterpoel. De Brek is Natura 2000-gebied, er is een actieve gebiedscommissie vanwege het Veenweideproject. Beide ontwikkelingen zorgen bij agrariërs voor onzekerheden over toekomstige groeimogelijkheden. Tegelijk is er door diverse commissies zoals de Skriezekrite Idzegea en de Fûgelwacht aandacht voor natuurbehoud passend bij het karakter van de omgeving.

2.6 Politiek

In de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen, wijkt het dorp Oudega niet af van de huidige drie grootste partijen. Hetzij met een andere verdeling dan de landelijke uitslagen: NSC is verreweg de grootste partij in Oudega, gevolgd door BBB en PVV.

3. HOE KIJKEN WE NAAR BELANGRIJKE THEMA'S, WAT HEBBEN WE OPGEHAALD BIJ DE INWONERS

Zorg en samenleven

Hoe kunnen we zorg en sociale cohesie versterken?
Met inwoners (jong en oud), medewerkers zorgorganisatie Patyna (arts en wijkverpleegkundige), vrijwilligers Ta Jo Tsjinst en It Hofke, een bewoner van It Hofke, is er aan de hand van stellingen gesproken over vergrijzing, afnemende professionele zorg en de groeiende behoefte aan informele zorg.

Uitkomst:

Cijfers liegen er niet om. De groep 65-plussers stijgt. Ook in Oudega. Het aantal zorgverleners en het aantal mantelzorgers dat in ons dorp beschikbaar is zal per zorgbehoevende sterk afnemen. De aanwezigen vinden dat zorgbehoevenden in hun eigen omgeving moeten kunnen blijven wonen, ondanks de toenemende complexiteit van zorg.

Probleem is ook dat vrijwilligers en mantelzorgers vaak al overbelast zijn. De zorgvraag zal alleen maar toenemen. Zorginstanties bieden ondersteuning, maar er zijn, zeker in de toekomst, onvoldoende (zorg)professionals. Samenwerking tussen instanties en vrijwilligers blijft essentieel om de zorgvraag gezamenlijk aan te kunnen. Er zal de komende jaren een groter beroep worden gedaan op het nabuurschap in het dorp.

Oudega heeft veel (sociale) activiteiten, ook voor ouderen. Als mensen niet komen, kan dat een eigen keuze zijn. Echter: er zouden huis aan huis gesprekken moeten plaatsvinden om te onderzoeken waar mogelijke drempels liggen bij ouderen. Zoals angst of onbekendheid.

Over het algemeen wordt de dorpsgemeenschap als een zegen gezien, maar sociale spanningen kunnen soms problemen opleveren.

Concrete oplossingen die genoemd zijn:

Wat	Mogelijk betrokkenen	Doel	Hoe
It Hofke moet toekomstbestendig worden gemaakt.	Zorginstelling, It Hofke, gemeente	Toekomstbestendig maken van It Hofke	Verkennen mogelijkheden met betrokkene
Buurtcoördinatoren voeren 1-op-1 gesprekken over zorgbehoeften ouderen.	Buurtcoördinatoren, Thuiszorg, ouderen	Zorgbehoeften nastreven van ouderen	1-op-1 gesprekken met ouderen en buurtcoördinatoren
Beeldvorming It Hofke verbeteren via voorlichting.	Gemeente, It Hofke	Veiligheid, verfraaiing van It Hofke	Verbeteren van binnen- en buitenverlichting
Mogelijkheden voor gemengd wonen (jong en oud) in It Hofke verkennen.	Woningbouwvereniging, Patyna	Woningtekort oplossen, sociale interactie	Mogelijkheden bekijken bij de woningbouwvereniging
Versterken van de samenwerking tussen vrijwilligers/mantelzorgers met gemeente, welzijn en thuiszorg.	Gemeente, Thuiszorg, vrijwilligers It Hofke	Verbeteren ondersteunen van kwetsbare bewoners	Bijv. door het inzetten van wijkverpleegkundigen als spil in zorgnetwerk.
Meer activiteiten in It Hofke en een (dagelijkse) ontmoetingsplek voor ouderen.	Vrijwilligers It Hofke, gemeente	Sociale interactie bevorderen en eenzaamheid verminderen	
Jaarlijks uitje voor ouderen opnieuw organiseren.	Vrijwilligers It Hofke, Kerk, It Joo	Tegengaan eenzaamheid, vergroten verbinding met elkaar	Start met een behoefteonderzoek huis aan huis
Warme maaltijd in It Joo voor jong en oud (samen het voorbereidend werk doen).	Alle inwoners, It Joo, recreatiestichting	Sociale verbinding bevorderen	Gezamenlijke kookavonden organiseren
Beter zicht krijgen op ‘onzichtbare’ ouderen via wijkverpleegkundigen en de omtinkers van de kerk.	Kerk, Thuiszorg, vrijwilligers It Hofke	In stand houden / ondersteunen zorg voor elkaar door afschalen formeel zorgsysteem	Eerst een verkenning met Thuiszorg en vrijwilligers?
Gebruikmaken van/oprichten van een mantelzorgplatform. Waar bijvoorbeeld bepaalde thema’s / gastlessen (valpreventie) worden geven.	Gemeente, zorginstellingen, vrijwilligers	Kennis en ondersteuning onder mantelzorgers	Verkennen mogelijkheden met betrokkene

Toekomstbestendige Woningbouw

Hoe creëren we betaalbare woningen voor alle generaties?
Met inwoners (jongeren en ouderen), vertegenwoordiging van een woningcorporatie en beleidsmedewerkers van de gemeente is er aan de hand van stellingen gesproken over: woningtekort, vergrijzing en betaalbaarheid van woningen.

Uitkomst:
Een grondige inventarisatie van de woonwensen van huidige bewoners en mensen met een dorpsbinding is noodzakelijk. Dit omvat vragen over hun toekomstige woonbehoeften en de betaalbare prijsklasse, inclusief bijkomende kosten zoals inrichting. Er zijn diverse kansen, maar een diepgaand onderzoek naar de specifieke woonvraag is nodig om concrete plannen te maken. Prioriteit moet liggen bij haalbare en financieel aantrekkelijke oplossingen voor zowel senioren als jongeren.

Belangrijke aandachtspunten /mogelijke oplossingen:

- **Seniorenhuisvesting:** Om ouderen te stimuleren hun grote woningen te verlaten, is een aanbod van comfortabele en zorgvriendelijke appartementen nodig. It Hofke voldoet hier momenteel onvoldoende aan. Een combinatie van ruime koopappartementen en zorgvoorzieningen zou aantrekkelijker zijn.
- **Jongerenhuisvesting:** Starters willen liever kopen dan huren, maar lopen tegen financiële beperkingen aan. Betaalbare starterswoningen tot €175.000 (incl. kosten koper) zijn essentieel.
- **Timing:** De woningmarkt verandert snel; de woningzoekenden van nu zijn er over zeven jaar mogelijk niet meer.
- **Bebouwing:** Oudega is gewild vanwege zijn open structuur. Volbouwen is onwenselijk, behoud van ruimtelijkheid is belangrijk.
- **Alternatieve woonoplossingen:**
  - Het realiseren van **hofjes rondom It Hofke** voor een mix van jong en oud.
  - **Omvormen** van bestaande loodsen en garages tot kleine appartementen, wat al succesvol blijkt in het dorp.
  - **Optoppen** van It Hofke met koopappartementen voor zowel jong als ouder
  - **Luxere appartementen** boven de gymzaal van MFC It Joo.
  - **Huurwoningen:** Het aantal huurwoningen van Elkien is beperkt (58 stuks) en deels verouderd. Elkien wil in de komende jaren 7 woningen verkopen. Sloop en herontwikkeling naar duurzame kleinere woningen is financieel moeilijk haalbaar.
  - **Collectieve oplossingen:** Onderzoek naar een collectief fonds voor woningopkoop of kerkelijke initiatieven, zoals eerder succesvol bleek bij woningen aan de Breksdyk.

Duurzaamheid en Zelfvoorzienendheid

Hoe maken we Oudega zelfvoorzienender?

Met inwoners (jongeren en ouderen), ondernemers (winkeliers en agrariërs), is er aan de hand van stellingen gesproken over duurzaamheidstransitie, energietransitie en korte voedselketens.

Uitkomst:

Zelfvoorzienend

Als dorp moeten we ons inzetten voor de verduurzaming van woningen, waaronder die van woningcorporatie Elkien. Er wordt aangedrongen bij de gemeente om hier ook actief aan bij te dragen. De focus moet niet alleen op kosten liggen, maar vooral op de vermindering van CO_2-uitstoot en energieverbruik.

Als duurzaam initiatief wordt een dorps/ windmolen genoemd. Aanwezigen geven aan dat een dorpsmolen op dit moment niet haalbaar is vanwege lange wachttijden en netcongestie. Wat wel haalbaar is, is het beter isoleren van woningen. Isolatie is de belangrijkste maatregel, bij voorkeur via een collectieve aanbesteding voor woningen. Ook collectieve voorzieningen zoals de Doarpswinkel, It Joo, de Ankertsjerke moeten waar mogelijk verder worden verduurzaamd om ze toekomstbestendiger te maken.

De conclusie wordt gelegd bij het leggen van de focus op isolatie en praktische verduurzamingsmaatregelen, zonder in te zetten op een dorpsmolen. Gemeenschap en vrijwilligers spelen een belangrijke rol in het proces.

STWD
SELF-PRODUCED
Fairfax

Concrete oplossingen die genoemd zijn:

Wat	Mogelijk betrokkenen	Hoe	Doel
Dorpsbelang moet een inventarisatie starten van de behoeften en collectieve acties organiseren. Laat concrete cijfers zien over de opbrengst van duurzaamheidsmaatregelen.	Dorpsbelang, vrijwilligers	Organiseren van bijeenkomsten waar bewoners en andere belanghebbenden samenkomen om ideeën en actiepunten te bespreken.	Starten van een inventarisatie van de behoeften en het organiseren van collectieve acties
Gebruik warmtebeeldcamera's om inzicht te geven in energiebesparing.	Gemeente, dorpsbelang, energiecoöperaties	Verkennen mogelijkheden met betrokkene	Inzicht voor energiebesparing om zo kosten te besparen
Zet in op vrijwillige inzet, zoals bij de renovatie van It Joo.	Alle verenigingen, dorpsbelang, Doarpswurk	Verkenning bereidheid om hierin samen te werken via NL doet of ALV verenigingen laten presenteren wat men doet (zien of beleven doen deelnemen).	Behoud van dorp en verenigingen
Waterbesparing is een aandachtspunt, bijvoorbeeld door het doorspoelen van toiletten met grijs water.	Gemeente, (Wetterskip?)	Verkenning met gemeente en Wetterskip, bv; Installatie van grijswatersystemen	Duurzamer omgaan met water

Als het gaat om zelfvoorzienendheid met betrekking tot voedsel en producten wordt Heeg genoemd als voorbeeld. Hier zijn er abonnementen op de dorpstuin, wat bijdraagt aan het verlagen van de dagelijkse uitgaven en het stimuleren van de lokale voedselvoorziening.

Er is potentieel voor samenwerking met regionale boeren en het stimuleren van lokale initiatieven zoals garageverkopen, ruilhandel en een reparatiecafé.
Daarnaast kan het project Ta jo tsjinst nieuw leven worden ingeblazen en zou autodelen via Garage Martens of appgroepen een optie kunnen zijn. Het verbeteren van de zichtbaarheid van collectieve voorzieningen is belangrijk, omdat er nu veel onbekendheid is.

De Boeier in Heeg kookt doordeweeks maaltijden, waar mensen mogelijk tegen een kleine vergoeding gebruik van kunnen maken. Dit zou georganiseerd kunnen worden via It Joo en Dorpsbelang. Verder is het zinvol om te kijken naar ongebruikte producten in lokale winkels en hoe die beter benut kunnen worden.

Verder wordt aangegeven dat men vindt dat Dorpsbelang moet zich blijven inzetten om jongeren in het dorp te houden en de leefbaarheid op lange termijn te waarborgen door duurzame en stabiele faciliteiten te bieden.

Lokale Economie, Werkgelegenheid en Infrastructuur

Hoe houden we het dorp economisch vitaal?

Met inwoners, ondernemers, recreatiebedrijven, horeca en gemeente, is er gesproken over: werkgelegenheid, toerisme, seizoensinvloeden en economie.

Uitkomst:

Werkgelegenheid

Oudega heeft weinig werkgelegenheid, met slechts enkele bedrijven die jaarrond personeel in dienst hebben. Meer werkgelegenheid zou het dorp levendiger maken en bijdragen aan het behoud van voorzieningen. Het industrieterrein is volgebouwd en wordt vooral gebruikt voor opslag of als woon/werklocatie voor ZZP'ers. Er is discussie over de behoefte aan extra industriegrond op langere termijn. Daarnaast is er kritiek op het rommelige aanzicht van het industrieterrein, wat met meer groen verbeterd kan worden.
Het kattencafé trekt vooral bezoekers van buiten het dorp, ondanks inspanningen om meer lokale inwoners te betrekken. De Undernimmersferiening Aldegea-Idzegea-Sânfurd wil ondernemers samenbrengen om kennis te delen en elkaar te ondersteunen. Lokale ZZP'ers, zoals installateurs, hebben werk in het dorp en werken goed samen. De doarpswinkel heeft het in de winter moeilijk en zou meer steun van inwoners kunnen gebruiken.
Watersport biedt kansen voor ondernemers zoals RVS de Haas, die jongeren weten te binden. De agrarische sector ondervindt echter beperkingen door Natura 2000 en waterpeilverhoging, wat de groei bemoeilijkt. Desondanks wordt de regio als een aantrekkelijke woon- en werkomgeving beschouwd.

Agrarisch ondernemerschap

Er is veel onzekerheid over de toekomst van agrarisch ondernemerschap in de regio. Het aantal bedrijven zal afnemen, en de overblijvende bedrijven zullen groter en extensiever worden. Dit leidt tot meer agrarisch verkeer, mede door de afstand tot het land en het gebruik van groot materieel. De huidige rondweg bij Oudega is hiervoor niet ideaal.
Kleinschalige, biologische landbouw zou wenselijk zijn, maar is momenteel financieel moeilijk haalbaar door een gebrek aan vraag. Jonge boeren werken steeds vaker samen, maar er is nog ruimte voor verbetering.
De mogelijke verhoging van het waterpeil vanwege de veenweideproblematiek zou betekenen dat slechts 30-40% van de landbouwgrond bruikbaar blijft voor traditionele melkveehouderij. Dit kan leiden tot meer leegstaande boerderijen, wat kansen biedt voor hergebruik, maar tegelijk de agrarische werkgelegenheid en productie vermindert.

Suggesties voor meer levendigheid in het dorp wat stimulerend zou kunnen werken voor lokale ondernemers en behoud van voorzieningen:

- Goede accommodaties die ook buiten het seizoen open zijn en ook meer geschikte en wat luxere verblijfsaccommodaties
- Een snackbar in het weekend (vrijdag/zaterdag/zondag)
- Organiseren van meer outdooractiviteiten buiten het seizoen (paintball, segwayverhuur, solexverhuur, oude DAF-jes, etc) en verhuur aan groepen
- Stimuleer het surfen, suppen, winterzwemmen door meer evenementen te organiseren in combinatie met bv. Pollepleats of arrangement met lokale horeca
- Meer mensen kennis laten maken met de natuur door weidevogelsafari's, met kleine vletjes varen met een goede gids die ook iets kan vertellen.
- Maak een kleinschalig educatief centrum | weidevogelmuseum op jongeren gericht.
- Maak de geschiedenis van het dorp meer zichtbaar met looproutes in het dorp ook voor havenpassanten

Overige suggesties:

Wat	Mogelijk betrokkenen	Doel	Hoe
Bereikbaarheid met OV verbeteren	Dorpsbelang, gemeente, Q buzzz	Vergroten bereikbaarheid en behoud voorzieningen, aantrekkelijkheid recreanten en stagiaires / werknemers in de zomer	Verkennen mogelijkheden met betrokkenen
Bereikbaarheid Oudega voor vrachtverkeer zou beter kunnen (m.n. hoek Reafinne en industrieterrein)	Dorpsbelang, gemeente, Undernimmersferiening	Vergroten verkeersveiligheid	Continu proces
Er zou meer samengewerkt kunnen worden door bv. arrangementen aan te bieden.	Verenigingen, Undernimmersferiening, lokale ondernemers	Samenwerking tussen lokale ondernemers, verenigingen en andere partijen te versterken	Samenwerken met lokale ondernemers, zoals campings, restaurants, winkels, en verhuurbedrijven, om gezamenlijke aanbiedingen te creëren.
Zomerprogramma erg belangrijk: spijkerbroekenhangen, volleybaltoernooi, activiteiten op evenemententerrein	Dorpsbelang, Oranjevereniging, Kulturele Kommisje, Undernimmersferiening	Gemeenschapsvorming, samenwerking	
Het watersportpubliek op de camping vergrijst. Stimuleren jongeren voor beoefenen watersporten	Camping, watersportvereniging, gemeente	Verjonging van het watersportpubliek	Organiseren van jongeren gerichte evenementen, educatieve programma's en samenwerking met scholen
Meer camperplaatsen: de vergrijzende recreant wil meer voorzieningen	Camping, gemeente	Verhogen van de bezettingsgraad	Eigen initiatief ondernemers
In de Doarpswinkel verkopen van lokale producten kunnen verkopen, eigen zuivel, eigen vlees	Ondernemers, agrariërs, recreatiestichting	Stimuleren lokale economie, voetprint verkleinen	Start met een haalbaarheidsonderzoek
Zorg voor meer betrokkenheid van bewoners bij de winkel. Een klein bedrag per week besteden in de week maakt in de winter al het verschil.	Alle bewoners, Doarpswinkel	Behoud van de Doarpswinkel	Verantwoordelijkheid van de inwoners, mensen bewust maken wat ze missen als het er niet meer zou zijn
Meer laadpalen in Oudega en verduurzaming van het industrieterrein	Gemeente, Undernimmersferiening	Minder CO2 uitstoot, industrieterrein aantrekkelijker maken voor bedrijven	

Ruimtegebruik

Hoe benutten we de beschikbare ruimte optimaal?
Met inwoners, agrariërs, recreatieondernemers en een afgevaardigde van de gebiedscommissie is er gesproken over de druk op ruimte door klimaatverandering, toerisme, wonen en landbouw.

Uitkomst:
De natuur biedt kansen voor toerisme, maar vereist ruimte. Opvallend is dat de excursies die door de boeren of de vogelwacht worden georganiseerd, vooral worden bezocht door niet-Oudegaasters.

De ontwikkeling van het programma Veenweidegebied Idzegea, heeft een grote impact op de gebiedsontwikkeling om onze drie dorpen heen. De plannen om het waterpeil omhoog te brengen (-40) is voor dit gebied van grote invloed. Dit beïnvloedt de landbouw. 600-700 van de 2400 ha die het veenweidegebied Idzegea beslaat, zijn dan onbruikbaar op de huidige manier. Dat brengt nog veel onzekerheid voor boeren en andere belanghebbenden met zich mee. Hoewel niet al het land natuurgebied wordt, blijft landbouw deels behouden. Biologische landbouw vraagt meer ruimte, wat uitwisseling rondom dorpen kan stimuleren. In wat er uiteindelijk wordt besloten, hebben we beperkte invloed. Zelfredzaamheid met betrekking tot eigen energieopwekking is kwetsbaar en wordt beperkt door wet- en regelgeving.

De uitkomsten van het gebiedsproces, dat in 2025 verder wordt besproken en uitgewerkt en waar de politiek in 2026 een besluit over moet gaan nemen, zullen van grote invloed zijn op de toekomst van dit gebied. Dat proces moeten we nu nog verder afwachten.

Samenwerking en Betrokkenheid

Hoe versterken we de onderlinge verbinding en participatie?
Met inwoners, lokale verenigingen, kerken, buurtambassadeurs, bestuurslid van coöperatie de Tsjerne / de Hannen, afgevaardigde van de Kulturele Kommisje en vrijwilligers van de kerk, is er gesproken over de afnemende bereidheid tot vrijwilligerswerk, grotere diversiteit aan meningen en achtergronden.

Uitkomst:
Aanwezigen zijn eigenlijk wel heel tevreden als het gaat om het thema samenwerking en betrokkenheid. Er zijn veel voorzieningen. Er wordt veel georganiseerd, voor alle doelgroepen.

Daar mogen we ons wel wat meer van bewust zijn en vooral trots op zijn. We moeten ook voorkomen dat het teveel wordt. De aanwezigen pleiten voor geen onnodige uitbreiding van voorzieningen. Maar gaat voor het behouden van bestaande faciliteiten. Waarbij we ons moeten realiseren dat dit dorp ook in grote mate afhankelijk is van toeristen.

Deze afhankelijk van recreanten zouden we moeten erkennen. En de gastvrijheid kunnen we vergroten. Dit kan een positieve uitwerking hebben op het kunnen behouden van bestaande voorzieningen.

Er zijn wel verbeterpunten te noemen, als het gaat om de samenwerking te behouden/te verbeteren. Echter, samenwerken moet geen doel op zich zijn. Maar moet voortkomen uit gezamenlijke belangen.

Concrete oplossingen die genoemd zijn:

Wat	Mogelijk betrokkenen	Doel	Hoe
Aanbod in de Doarpswinkel kritisch bekijken en 25% kortingssysteem behouden.	Doarpswinkel	Doarpswinkel betaalbaar houden	Kritisch kijken naar het aanbod, feedback van klanten
Multifunctioneel Centrum (MFC) It Joo versterken door samenwerking met omliggende dorpen en mogelijk koppeling met de dorpswinkel.	It Joo, dorpshuizen omliggende dorpen	Meer sociale interactie en versterking van gemeenschap	Verkennen van mogelijkheden
Zinvolle vrijetijdsbesteding voor jongeren, bieden zoals sport, knutselactiviteiten en evenementen.	Jongeren, gemeente, oranjevereniging, It Joo	Sociale interactie tussen jongeren	Organiseren van wekelijkse of maandelijkse activiteiten zoals sporttoernooien, knutselmiddagen of muziekfestivals.
Faciliteiten creëren voor jonge gezinnen en betere doorstroommogelijkheden voor ouderen.	Gemeente, dorpsbelang, jonge gezinnen, ouderen	Aantrekkelijker maken voor jonge gezinnen en ouderen	Faciliteiten creëren voor jonge gezinnen
Jongeren altijd met twee tegelijk vragen voor bestuursfuncties.	Jongeren, alle verenigingen	Jongeren betrekken in bestuursfuncties, zorgt voor vernieuwende blik	1 op 1 vragen, twee jonge bestuurders tegelijk
Open en toegankelijke ontmoetingsruimte creëren, eventueel gekoppeld aan bestaande voorzieningen zoals een bieb of uitleenpunt.	Dorpsbelang, gemeente	Ontmoetingsruimte creëren om de sociale cohesie te bevorderen	Start met een behoefteonderzoek
Subsidieopties inzichtelijk maken en buurtcontactpersonen ondersteunen met thema-avonden.	Dorpsbelang, gemeente, alle bewoners	Bewoners informeren over beschikbare subsidieopties	Organiseren van informatieavonden waar bewoners leren over subsidieopties en hoe ze aanvragen kunnen doen.
Krachten bundelen in plaats van losse initiatieven te organiseren.	Dorpsbelang, verenigingen	Effectiviteit van initiatieven te vergroten door samenwerking	Regelmatige bijeenkomsten of overlegmomenten tussen lokale initiatieven om te bespreken waar krachten gebundeld kunnen worden.

Nieuwe bewoners actief betrekken via introducties en een voorstelronde.	Dorpsbelang, alle verenigingen, buurtcoördinatoren, alle inwoners	Vergroten betrokkenheid, nieuwe bewoners betrekken en stimuleren actief mee te doen	‘Goodie bag’ of digitale “onboardingnieuwsbrief” met informatie over alle verenigingen, voorzieningen en folders.
De kerk inzetten als verbindende factor met laagdrempelige activiteiten.	Kerk	Vergroten verbinding met elkaar door middel van activiteiten	Continu proces
Mogelijkheden voor gezamenlijke ledenadministratie onderzoeken.	Alle verenigingen, dorpsbelang	Efficiënter ledenadministratie kunnen opzoeken	Onderzoeken naar mogelijkheden voor gezamelijke ledenadministratie

Confrontatiematrix

Confrontatiematrix

Waardeer ieder vakje van de matrix als volgt:

-2: Zeer ongustig effect
-1: Ongustig effect
0: Neutraal
1: Positief effect
2: Zeer positief effect

Intern		Extern: Kansen			Extern: Bedreigingen			
		Gemeente stimuleert nieuwbouw en hergebruik bestaande panden, landelijk beleid woningbouwcorporaties	Zelfvoorziening mbt energie (zonne-en windenergie), etenswaren (zuivel, wild), wonen (coop.) en werkgelegenheid (digitalisering)	Subsidies en impulsfondsen voor natuurbeheer (veenweidegebied) en verduurzaming	Vergrijzing en toenemende zorgvraag	Toenemende polarisatie / afnemen sociale cohesie	Klimaatverandering en gevolgen voor natuur versus landbouwtransitie	
Sterkten	voorzieningen en activiteiten	1	1	1	-1	-1	0	1
Sterkten	omgeving en beleving - rust en ruimte en kleinschalig toerisme	-1	1	2	0	0	-1	1
Sterkten	mienskip - zorg voor elkaar, initiatiefrijk en zelfredzaam	1	2	1	1	-1	0	4
Zwaktes	wonen, o.a. onvoldoende betaalbare woningen en mismatch benodigde en beschikbare ruimte en vakantiewoningen	2	1	1	-1	-2	0	1
Zwaktes	ontbrekende voorzieningen of gesloten voorzieningen in winterperiode, infrastructuur	0	1	0	-1	-1	0	-1
Zwaktes	mienskip, afnemende bereidwilligheid vrijwilligerswerk	1	-1	0	-1	-2	0	-3
		4	5	5	-3	-7	-1	